

סיכום תחרות מוקדמות אליפות הארץ עד גיל 17 לשנת 2025, רמת גן (סיכום וערך גיא רוזן):

תחרות מוקדמות אליפות הארץ לנוער עד גיל 17 התארכה השנה בתאריכים 16-18 בדצמבר במועדון מכבי אטיוד רמת-גן. התחרות, בשיפוטו של הח"מ ובסיועו השוטף של מארגן התחרות, השופט הבינלאומי פז אבינרי, התקיימה במתכונת שוויצרית בת 5 סיבובים וכללה 45 מטובי שחקני הנוער שהגיעו מצפון ומדרום הארץ, כאשר הצעיר בהם (נעם פוסמן מ"ג) בן 10 בלבד!

(אולם המשחקים בבוקר התחרות)

בתחרות זכה לבדו ארי ברזיס ממועדון רמת-גן. ארי פתח עם 4/4 מרשים וסיים עם 4.5/5 משכנעים ביותר. במקומות 2-5 עם 4 נקודות סיימו נועם אוסטרובסקי ברמן (פ"ת), עמרי מונד (כפ"ס), עילי מאירוביץ' ויניב מדובוי (שניהם מקריית אונו). היות שכללי המוקדמות קובעים ש-5 הראשונים יעלו לגמר אליפות הארץ שיתקיים במרץ, הבטיחו החמישה הנ"ל את מקומם בגמר.

אל חבורה מכובדת זו, עם 4 נקודות אף הוא ושישי לפי שובר השוויון, הצטרף אופק מרגולין-הרמן מקריית אונו בהופעה מצוינת.

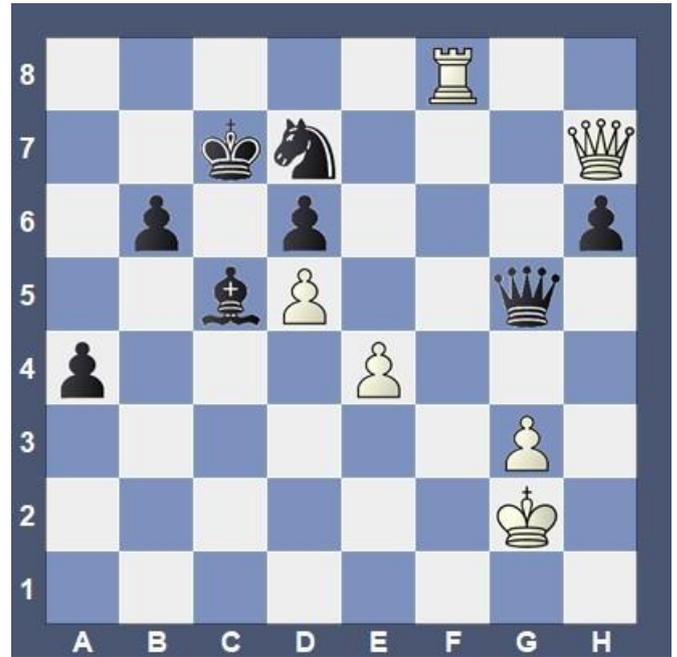
הסיבובים הראשונים בתחרות התאפיינו במאבק קשוח על כל מחצית נקודה בדרך אל אחד מחמשת המקומות הראשונים. אל הסיבוב הראשון הגיעו המתמודדים הבכירים חדורי רוח קרב וניצלו כל בדל הזדמנות מול יריביהם המנוסים פחות. שום הפתעה לא נרשמה בסיבוב זה, וכל המדורגים במחצית הטבלה העליונה (לפי מד הכושר) סיימו עם ניצחון. לא תמיד זה היה קל: לדוגמא, בלוח הראשון התנהל משחק מסובך ומותח שהגיע לשניות האחרונות של השעון עד שהצליח המדורג ראשון, נועם אוסטרובסקי-ברמן, לנצח את יריבו העיקש נדב כפיר וליטול נקודה מלאה לאחר מאמץ ניכר והרבה דפיקות לב.

(יוצאים לדרך! פתיחת הסיבוב הראשון של התחרות!)

הסיבוב השני כבר הפגיש את שחקני הצמרת עם מתמודדים חזקים יותר, ועל הלוחות הראשונים נרשמו מס' הפתעות: בלוח הראשון אוסטרובסקי-ברמן נפרד בתיקו ממתן סג המוכשר (שהגיע מקרית ים לטובת התחרות!), בלוח השלישי יואב דוכן נפרד בתיקו מאיתי גלאון הנתנייתי ובלוח הרביעי איתי אפק חילק את הנקודה עם אלישע שגיא. על הלוח השישי התפתח

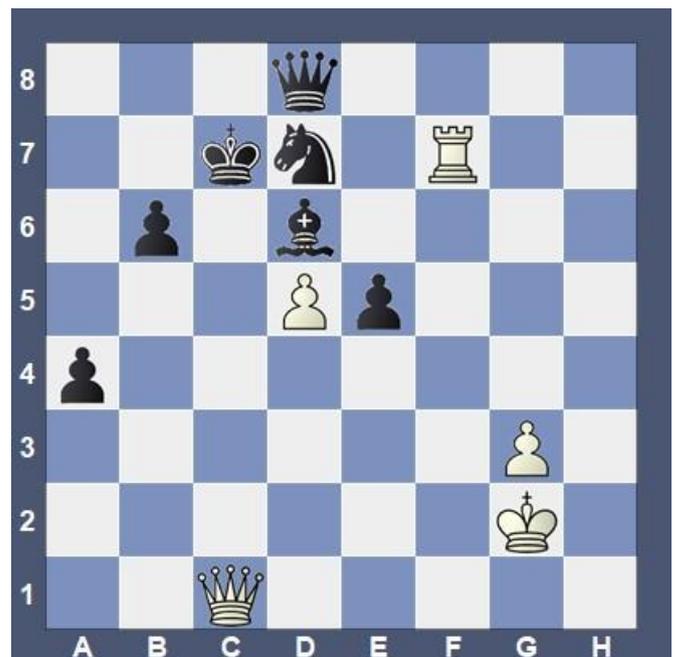
משחק מותח בין אדם גבריאל בלבן למתן אביטבול בשחור שריכז קהל צופים רב. מתן אביטבול, לאחר הקרבת טיב חכמה, קיבל מיד לאחר הפתיחה יוזמה מתמשכת ולחץ על עמדת הלבן. אדם הגן בתושיה והצלח, עם הקרבת כלי יפה, ליצור לעצמו סיכויי נגד שלא מומשו במלואם. מתן חזר ונטל את ההובלה עד ששיחק תחת דוחק זמן כבד את המסע 1...4 כדי להגיע לעמדה המוצגת להלן. 1...4 נראה מסע טבעי והגיוני – השחור מריץ את הרגלי להכתרה – ועדיין זהו מסע שגוי! מדוע מסע זה שגוי וכיצד להמשיך בלבן?

מסעו האחרון של השחור שגוי כיוון שהתעלם מהתקפה חזקה מצד לבן המתחילה במסע 2...צא8! עם הרעיון 3...מהח8! והמלך השחור תחת מתקפת מט. כדי לשרוד, שחור צריך למצוא את ההמשך 2...מה4! עם כוונה להמשיך בשח נצחי על המלך הלבן (3...מה2+ וכו').

אדם המשיך עם המסע ההגיוני 2...צו7(?) שהגביר את הלחץ על הפרש הכפות, אך מאפשר לשחור את התשובה המוחצת 2...מה4! ששומרת על הפרש השחור ומתכננת את המשך קידום הרגלי א'. שחור חשב שמצא פיתרון דומה ושיחק 2...מה8, אך בשחמט פעמים רבות הדמיון מתעתע!

מסתבר שמסעו האחרון של השחור מאפשר ללבן משחק נגדי המספיק כמעט לשוויון. לבן שלף כאן את המסע הנכון 3...ה5!, ולאחר 3...ד5: שיחק 4...מה:ח6 תוך שהוא מאיים להיכנס דרך השורה השישית ל-g6 ומכריח את המסע 4...רד6. לבן המשיך עם 5...מהג1+ רג5 6...מהח6 רד6 7...מהג1+!

כאן, עם מספר חד ספרתי של שניות על השעון, שחור דחה בצדק חזרה שלישית על מסעים ושיחק באומץ **8...מב8!**, מסע שהעניק לו סיום זוכה לאחר **9.מה6 פג5!**. לאחר מספר מסעים מדויקים מימש שחור את יתרונו והשיג ניצחון מרשים לאחר דוחק זמן כבד שנמשך מסעים רבים.

ועדיין, **נאמר שהמסע 2...מה8 אפשר משחק נגדי ללבן**. אז איך שחור הגיע לעמדה זכויה כל כך מהר? כדי להבין, נחזור רגע לעמדה שנוצרה אחרי **5ה.3!** ד:ה5:

כאן, כאמור, לבן שיחק את המסע הטבעי והשגוי מה:ח6?. כדי להכתיר בהצלחה את מסעו הקודם, לבן צריך היה להמשיך עם **4.מהז6!!**, מסע נהדר שמאיים את אותו ההמשך **5.מהג6** עם לחץ על עמדת המלך השחור, **וגם את השח על ג2**, שמאיים במזלג על המלך השחור והרגלי ב-א4!

הבדל קטן אך מהותי שעושה את המשחק הזה ליפה ומעניין. אמת, הבחנה בדקויות כאלה בזמן משחק אינה קלה לבני אדם, ועדיין זו דוגמה מאלפת להבדל תהומי הנפרש בין שתי אלטרנטיבות (דוגמת **4.מה:ח6** מול **4.מהז6** או **2...מהז4**, שמונע את **4.מהז6**, מול **2...מהד8**) שנראות כמעט זהות.

(הדור ה(ממש!) צעיר של ר"ג צופה במשחקים)

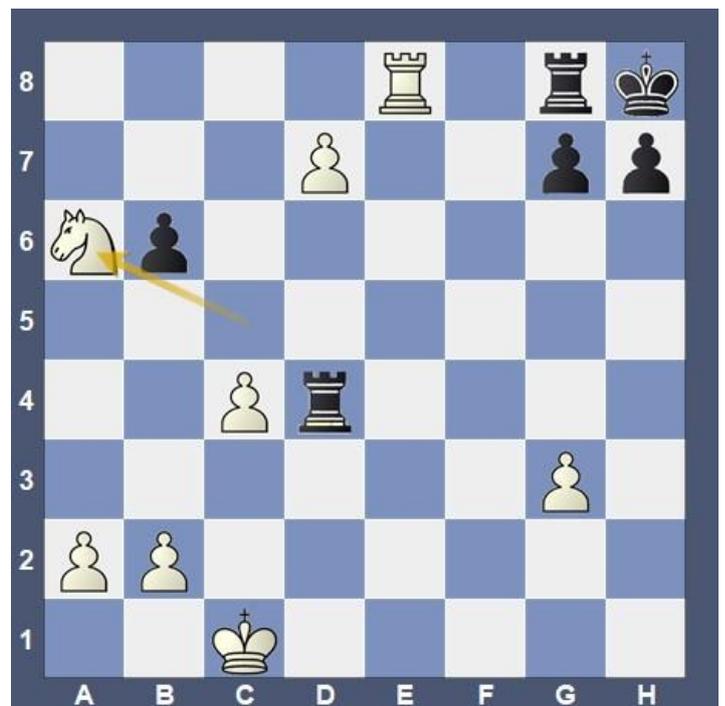
הסיבוב השלישי המשיך במגמת השליטה של המדורגים הבכירים שניצחו את כל משחקיהם על לוחות 1-5. הלוח השישי ראה את המפגש הראשון בין שני מדורגים בכירים ועליו נפרדו בתיקו איתי אפק ויואב דוכן. ההפתעה היחידה בסיבוב זה היתה בלוח העשירי, בו נעם פוסמן הצעיר, שנמצא בתקופה טובה, ניצח את אדם גבריאל בדרכי רמת-גני.

(יונתן פיליארסקי ואלישע שגיא מחויכים במשחק ביניהם מהסיבוב השלישי)

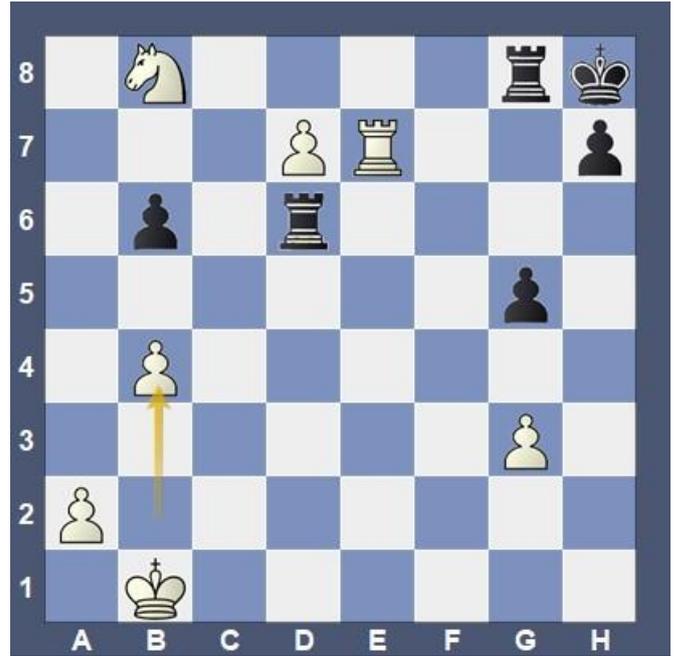
בסיבוב הרביעי הופיע על הלוח הראשון תיקו קצר שלא אפיין את התחרות עד כה: המשחק בין עילי מאירוביץ ליניב מדובוי הסתיים בחזרה משולשת של העמדה תוך דקות ספורות. לעומת זאת, בשאר הלוחות ניטשו מאבקים קשים עם השפעה מכרעת על התוצאות הסופיות: ארי ברזיס ניצח את מתן אביטבול על הלוח השני, נועם אוסטרובסקי-ברמן ניצח את איתי אפק על הלוח השלישי, וכמוהו עשה יואב דוכן מול מתן סבג על הלוח הרביעי. תוצאות אלו הוציאו את המפסידים בלוחות 3-4 מהמירוץ אל חמשת המקומות הראשונים, והציבו את ארי ברזיס כמוביל יחידי עם מלוא 4 הנקודות, כאשר אחריו דולקים עילי מאירוביץ, יניב מדובוי ונועם אוסטרובסקי-ברמן ממועדון פ"ת, כולם עם 3.5 נקודות.

משחק מעניין מסיבוב זה שוחק בין גיא בלקובסקי המוכשר בלבן לבין מיקה בר-אינגל בשחור (שניהם ממועדון ראש"צ). גיא הקריב טיב כדי לקבל צמד רגלים עובר וחזק במרכז, שהומר בהמשך לרגלי חזק ומציק על ד7. בהמשך, לבן לא ניצל את מלוא האפשרויות בעמדה אך שמר על יוזמה מתמשכת. אנו מצטרפים למשחק לאחר שלבן הכה רגלי ב-6א ושחור ניצבת בפני החלטה: האם לקחת את רגלי ג4 עם שח ואז לחזור עם הצריח ל-ד4, או להכות מיד את הרגלי המסוכן ב-ד7 ולתת ללבן רוב רגלים מאיים באגף המלכה?

שחור שיחקה כאן **1...צ:ג4?!** ולאחר **2 מב1** החזירה את הצריח ל-ד4. לבן המשיך **3 פב8** תוך שהוא שומר על הרגלי הקדומי החזק ב-ד7. במקום **1...צ:ג4** שחור היה זוכה ליתרון גדול אם היה לוכד את הרגלי על ד7: רוב הרגלים המאיים של הלבן באגף המלכה עדיין לא התקדם ולשחור רוב רגלים מאיים משלו באגף המלך. בצירוף העובדה שלשחור טיב יותר תמורת רגלי המסקנה היא שסיכויי השחור טובים יותר.

המשחק המשיך 3...5ז4.צה!7 צד6 וכאן לבן חייב היה להמשיך 5.פא6 עם חילוץ הפרש מהשורה השמינית. במקום זאת לבן המשיך 5.ב4?. מדוע מסע זה שגוי?

שחור המשיכה כאן 5...5ח והמשחק המשיך בשוויון יחסי. הרעיון...5ח הוא טוב, ועם זאת פקטור חשוב יותר בעמדה הוא מיקומו הבעייתי של הפרש הלבן ב-8. הלבן אינו מעוניין בהצבת פרשו במיקום צדדי כמו א6, ולכן שיחק ב4 במטרה להמשיך ב5 עם הצבת פרשו על המשבצת האקטיבית ג6. שחור יכלה לסתור את רעיון הלבן אם היתה משחקת בעצמה 5...5ב!, מונעת את התקדמות רגלי ב' של לבן ומגנה על הערוגה א6. בכך היתה סוגרת סופית את אפשרויות יציאת הפרש מ-8. לאחר החמצה הדדית זו דייקו שני הצדדים והשוויון נשמר עד לסיום מעניין שבסופו הוסכם תיקו מוצדק.

בסיבוב החמישי לא לקחו השחקנים המובילים סיכונים מיוחדים: המשחקים בלוחות 1-2 הסתיימו בתיקו מהיר שהבטיח ל-4 השחקנים מיקום כמעט וודאי בין 5 הראשונים. שאר הלוחות פיצו בדרמות ותהפוכות במשחקים שהמשיכו אל שעה הרביעית.

(אדם גבריאל צופה במשחק של האחות ענבל בסיבוב החמישי)

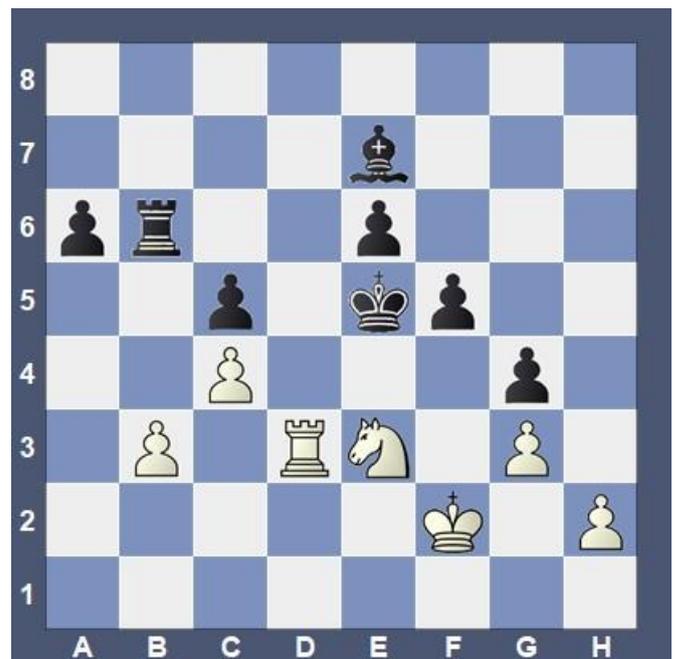
כצופה מהצד, מרשים היה לראות את האינטנסיביות בה שיחקו גם אלה שלכאורה איבדו עניין בתחרות. חלקם נלחמו כאילו הפרס הראשון מוטל על הכף. דוגמא טובה לכך היה המשחק שחתם את התחרות על לוח 19: תיקו בין יונתן רוזובסקי לבין לירון סביאטץ לאחר ארבע וחצי שעות משחק!

(יונתן רוזובסקי ולירון סביאטץ לאחר 4.5 שעות משחק, מסעים ספורים בטרם יסכימו לתיקו)

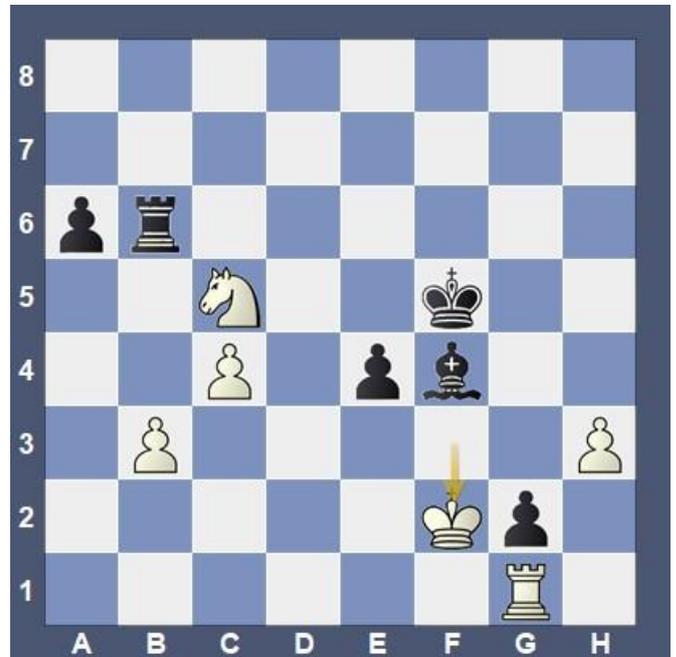
שלושה משחקים שהתבררו כקריטיים לתוצאה הסופית היו בלוחות 3-5 בין אוליבר פרל ליואב דוכן, מתן אביטבול לאופק מרגולין, ועמרי מונד ליהל-דוד קירש. כל המשחקים הנ"ל היו מאבקים ישירים בקרב על חמשת המקומות הראשונים כשכלל השחקנים 3 נקודות מ-4 משחקים.

המשחק בין מונד לקירש היה רב תהפוכות ומפתיע. שחור (קירש) שיחק היטב עד לסיום והגיע לעמדה המבטיחה הבאה:

לשחור רגלי יותר, לחץ על החולשה ב-3, מלך אקטיבי יותר, ורץ מול פרש כאשר לשני הצדדים רגלים בשני אגפי הלוח ונראה שנצחונו הוא עניין של זמן. למזלו של לבן לעתים סיומים כאלה טריקיים יותר מכפי שנראה והוא הצליח להיחלץ ממצבו הקשה ואף לנצח.

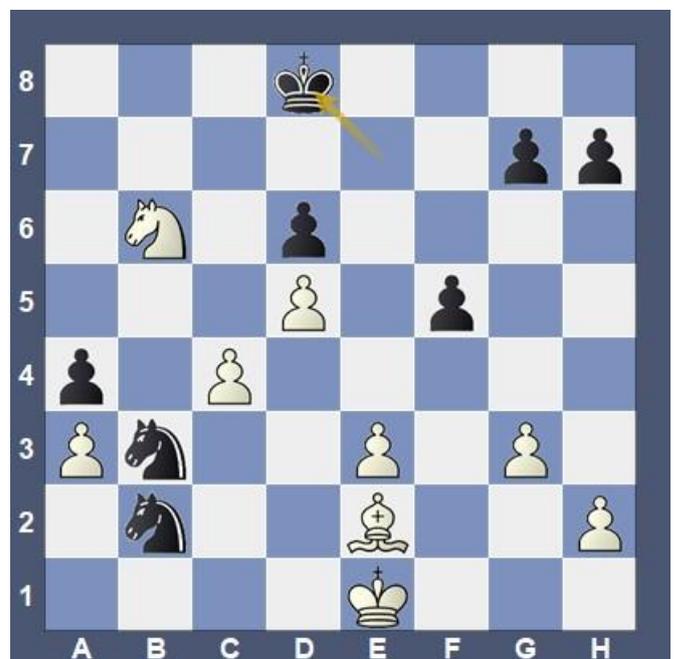
הרגע הקריטי במשחק הגיע בעמדה הבאה:

שחור החזיר רגלי ובתמורה קידם את העמדה שלו אל סף זכייה. תוכנית טובה כאן היתה לשחק 1... רד6 עם לכידת הפרש הלבן. לאחר 2... פה4 (2... פד7 צב3 עם 3... מה6 חסר סיכוי ללבן) 2... מה4 3... מ2 (או 2... צ3) ויצירת רגלי עובר לשחור בטור א', הנתמך בידי רץ על ערוגות השחורות, זכיית השחור נראית פשוטה יחסית למרות שאינה טריוויאלית. במקום זה שחור שיחק את המסע 1... צ6? שמאבד מיד את כל היתרון עליו עמל כל המשחק. לבן השיב 2... צ2 ולאחר 2... ה3 3... מ1 צ2: מ2 2... ה2 3... פד5 2... ה2 2... מ2 2... צ2 ניבא את המשחק לסיום של תיקו. נראה שהשתלשלות האירועים הנ"ל השפיעה על שחור, שבוודאי ציפה לניצחון לאחר שזמן רב היה בעמדה זכויה, ושגיאה נוספת מצדו בדוחק זמן חתמה את המשחק בניצחון הלבן.

משחק נוסף עם השלכות מפתיעות על הצמרת שוחק על הלוח הרביעי בין מתן אביטבול בלבן מול אופק מרגולין-הרמן. מתן, ששיחק נהדר בשלושת הסיבובים הראשונים בטרם הפסיד לברזיס בסיבוב הרביעי, היה הפייבוריט במשחק זה, אך מול אופק הצעיר והמוכשר המשחק הפעם לא הלך בכיוונו.

שני השחקנים הגיעו לעמדה הבאה, כאשר שחור מקרב את מלכו אל הפרש הלבן:

למרות יתרון הרגלי, פרקטית מצב הלבן קשה, היות שלא ברור כיצד להציל את הפרש ב-6. במשחק עצמו לבן שיחק 1... רד1 ולאחר 1... פד1 2... פא4 (2... מד1 מפסיד ל-2... פג5! והפרש הלבן נלכד) 2... פה3 הגיע לעמדה אבודה והפסיד.

אם נותנים את העמדה לעיל לתוכנה היא מעריכה את העמדה כשווה ואפילו במגוון דרכים. עם זאת, חקירה של דרכי המשחק המומלצות מובילה למסקנה שבכולן לבן צריך לשחק את אותו מסע מפתח: 1... ג5!! מסע כזה אינו טריוויאלי בכלל ובתנאי משחק רגילים הכוללים דוחק זמן ועייפות מצטברת רעיון כזה יכול בקלות לחמוק מעיני השחקנים. הנקודה מאחורי 1... ג5 היא ששחור

חייב כעת לשחק 1...פ:ג5 ובכך מתאפשר ללבן המסע 2.מד2! מג7.3פא8+ מב7.4 מג3 והלבן לוכד את הפרש השחור ב-ב2 עם שיוויון.

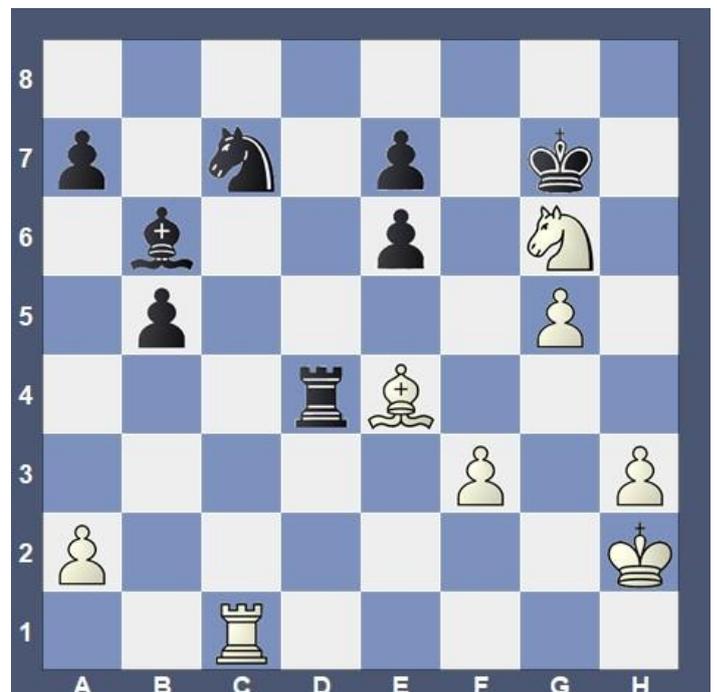
הניצחון במשחק זה הביא את אופק הצעיר לתוצאה מרשימה של 4 נקודות ב-5 משחקים ואני בטוח שבהמשך מחכים לו הישגים רבים.

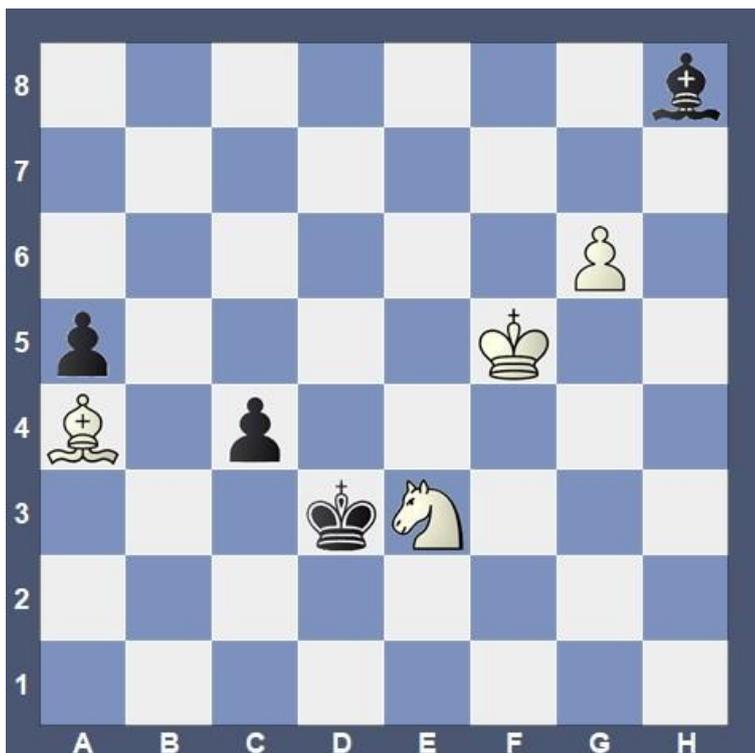
(אופק מרגולין-הרמן עם הח"מ בטקס הסיום)

במשחק החשוב האחרון בקרבות העלייה נלחמו אוליבר פרל ויואב דוכן במשך יותר מ-4 שעות בטרם הסכימו לתיקו. לשניהם ניצחון היה קריטי ושניהם לקחו סיכונים מחושבים במטרה להערים על היריב וללקט את הנקודה שתעביר אותם לשלב הבא.

רגע קריטי במשחק הגיע בעמדה הבאה. יואב ציין ששקל ברצינות את המסע 1...צ:ה4 בטרם העדיף לשחק משהו אחר. אני משער שמה שהטריד את יואב היה צמד הרגלים החופשיים של לבן בטורים ז ו-ח והכלים הלא מאורגנים של שחור. בדיעבד, המסע שבחר יואב לשחק הוביל ליתרון הלבן:

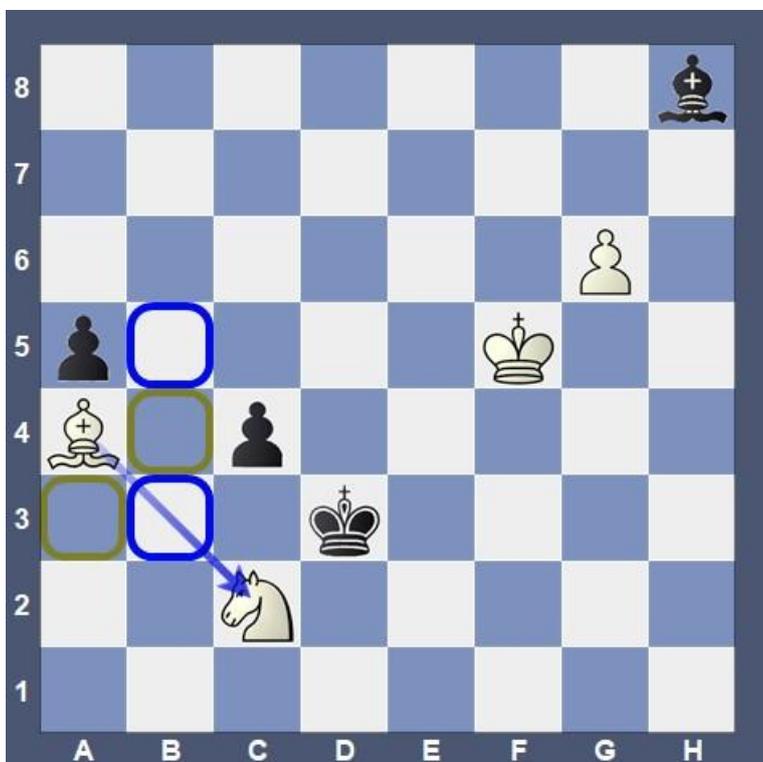

כאן שחור שיחק 1...צד2? ולבן ענה ב-2מז3 עם יתרון רציני הנובע מצמד הרגלים החופשיים וכלים אקטיביים. בהמשך גם לבן וגם שחור החמיצו הזדמנויות, אולם משחקו של לבן תמיד נראה קל יותר. לבסוף המשחק הגיע לעמדה הבאה:

כאן, כנראה בשל עייפות, הלבן לקח את הרגלי ב-ג4 בליווי הצעת תיקו שהציב את שני המתמודדים עם 3.5 נקודות ומחוץ לתמונת העלייה.

התבוננות בעמדה האחרונה נותנת תחושה שלבן אמור לעצור את הרגלים השחורים. התבוננות עמוקה יותר בעזרת תוכנה חושפת את הרעיון המבריק הבא: 1.פג2! ולבן יוצר הרמוניה מושלמת בין כליו:

שחור לא יכול להתקרב לרץ ולכן הפרש בטוח במקומו. הלבן, בתמיכת המלך, יקדם את הרגלי ז6, יזכה ברץ השחור ויקבל עמדה זכויה אוביקטיבית. כמובן, בדרך אל הניצחון לבן יצטרך לשלוט בטכניקת המט של מלך, רץ ופרש מול מלך.

עם סיומו בתיקו של המשחק הנ"ל נקבעה תמונת העולים לגמר כפי שצוין בתחילת הכתבה. נאחל לכולם הצלחה רבה בהמשך!

(הזוכה בתחרות, ארי ברזיס)

(מה עושים שחמטאים אחרי התחרות? כמובן, משחקים עוד שחמט! מימין לשמאל, יהל-דוד קירש, מתן סבג, אופק מרגולין-הרמן, יואב דוכן, יונתן אוריזקי שהגיע לביקור, אלישע שגיא ויניב מדובוי).

תודות:

תודה רבה לפז אבינרי שבמסירות אופיינית סייע מאחורי הקלעים בהכנות לפני התחרות ובמהלכה.
 תודה רבה לצוות המסייע בבית לזרוס בניהולה של מיכל תמיר על העמדת האולם לרשותינו והאירוח החם.
 תודה רבה לחברי וועדת הנוער בפרט והאיגוד הישראלי לשחמט בכלל שיזמו את האירוע ונתנו לנו זכות הראשונים לאירוחו.
 תודה רבה לרווית הרמן שסייעה עם התמונות מטקס הסיום.

תודה מיוחדת למשתתפים אדם גבריאלי, מיקה בר-אינגל, עמרי מונד, יהל-דוד קירש, אופק מרגולין-הרמן, יואב דוכן ואוליבר פרל שמצאו את הזמן וסייעו בהעברת עמדות קריטיות ממשחקהם בצירוף חוויות מהמשחק.

ולשאר המשתתפים, תודה על התנהלות מופתית ומקצועית שנמשכה לכל אורך התחרות. **בעיני כולכם אלופים! מאחל לכם הצלחה רבה במסע השחמט שלכם ובתחרויות הבאות!**